Openbaar Zaaknummer: Z/25/313725

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Instandhouding en uitbreiding Menstruatieproducten Uitgifte Punten (MUP's) gemeente Wijchen

Collegedatum: 23 september 2025

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Voor 2026 een budgetsubsidie te verlenen van €7.500 voor het in stand houden van de MUP's in de gemeente Wijchen.
2. In te stemmen met dit nieuwe beleid en de uitzetting in de begroting 2026 op te nemen.
3. De gewenste resultaten eind 2026 te evalueren om te bepalen of we het volgende jaar opnieuw subsidie verstrekken.

Aanleiding
Ca. 10% van de meisjes/vrouwen in Nederland heeft soms geen geld voor menstruatieproducten. Daarom zijn de afgelopen jaren op initiatief van het Armoedefonds in gemeenten Menstruatieproducten Uitgifte Punten (MUP's) ingericht. In de gemeente Wijchen gaat het om ca. 600 vrouwen en meisjes waar geld soms ontbreekt. Sinds 2023 zijn er in onze gemeente 5 MUP's (bij de Bibliotheek, het Leefstijlcentrum, het Maaswaal college en het Pro College), waar vrouwen en meisjes uit huishoudens met een laag inkomen gratis menstruatieproducten kunnen ophalen. De financiering hiervan kwam uit een tijdelijke rijksbijdrage, die per maart 2025 is beëindigd.

Om te voorkomen dat inwoners zonder financiële middelen opnieuw in armoede of schaamte rond menstruatie terechtkomen, is continuïteit nodig. Hiervoor is nu gemeentelijke subsidie noodzakelijk. Het subsidiebedrag is gebaseerd op 5 MUP's in de gemeente Wijchen. Omdat het een budgetsubsidie betreft is instemming van de gemeenteraad vereist.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
n.v.t.	

Gewenst resultaat
Door het subsidiëren van de activiteiten van Stichting Armoedefonds voor het instandhouden van de MUP's, wordt voorkomen dat ruim 600 vrouwen en meisjes uit de gemeente Wijchen met onvoldoende financiële middelen geen toegang hebben tot menstruatieproducten.

Argumenten

1.1 Voorkomen dat de aanwezige MUP's verdwijnen.
Stichting Armoedefonds heeft jarenlang middelen vanuit het Rijk gekregen om het probleem rondom menstruatiearmoede aan te pakken. Zij heeft dit succesvol gedaan. Door het wegvallen van deze financiële middelen zouden de uitgiftepunten in Wijchen verdwijnen. We willen dit voorkomen en daarom subsidiëren we de Stichting.

1.2 Het niet kunnen beschikken over deze producten is een belemmering voor participatie (bijv. school, werk, sociale activiteiten).
Uit onderzoek is gebleken dat 1 op de 8-10 (jonge) vrouwen die met armoede te maken heeft, niet altijd voldoende geld heeft om menstruatieproducten te kopen. Leerlingen slaan lesdagen over en lopen zo achterstanden op. Ze schamen zich vaak om erover te praten of hulp te vragen. Vrouwen kunnen niet meedoen aan het maatschappelijk leven.

1.3 Met deze subsidie dragen we bij aan het bredere gemeentelijke armoedebeleid en kansengelijkheid.
Zij hebben niet voldoende geld om te voorzien in deze basisbehoefte. Bij gebrek aan menstruatieproducten nemen zij hun toevlucht tot wc-papier, washandjes of andere alternatieven. Sommigen moeten tijdens hun menstruatie ook bezuinigen op boodschappen zoals groente en fruit. Dit gaat ten koste van kansengelijkheid, ontwikkeling en gezondheid.

1.4 Relatief geringe kosten, groot maatschappelijk effect.
Op basis van het aantal vrouwelijke inwoners boven de 12 jaar i.r.t. het percentage van het aantal inwoners dat in armoede leeft, zouden zo'n 600 vrouwen en meisjes in Wijchen niet altijd geld hebben om zelf menstruatieproducten aan te schaffen.
De 5 MUP's bevinden zich op plekken met een laagdrempelige toegang. Wijchen neemt daarbij 50 dozen af. In één doos zitten 110 pakjes maandverband en tampons. De waarde is 150,- per doos. Hiermee kan de groep worden voorzien.

3.1 Duidelijke afspraken
De uitvoeringsovereenkomst tussen de gemeente en Stichting Armoedefonds geeft een uitwerking van de activiteiten en afspraken die zijn gemaakt in de verleningsbeschikking. De overeenkomst biedt een afdwingbare basis voor de uitvoering en specificeert de rechten en plichten van beide partijen, wat juridische zekerheid biedt. We bekijken aan het eind van het jaar in hoeverre de afspraken en activiteiten zijn gerealiseerd.

3.2 Goede resultaten
De ervaringen met het verstrekken van de producten tot nu toe zijn erg goed. Vrouwen maken er dankbaar gebruik van. De beheerders van de verschillende MUP's zien dit ook terug. Enkele uitgiftepunten hebben duidelijk behoefte aan meer producten.
Er is nauwelijks sprake van misbruik. Dit is ook nooit helemaal te voorkomen.
De MUP's staan nu in Wijchen. We zullen bij de evaluatie eind 2026 ook bekijken of er extra uitgiftepunten in de kernen wenselijk zijn.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Subsidie schept een precedent.
Waarom wel menstruatieproducent en geen scheermesjes bijvoorbeeld? Dit zijn ook privé-uitgaven, net zoals zeep of shampoo. Maar het duidelijke verschil is dat het ontbreken van menstruatieproducten voor sommigen betekent dat men echt de deur niet uit kan. Het is daarnaast nog steeds een onderwerp waar een taboe op ligt. Vrouwen en meisjes praten er minder makkelijk over dan over andere verzorgingsproducten.

1.2 Verantwoordelijkheid van de overheid?

Sommigen vinden dat het niet de taak van de gemeente is om menstruatieproducten gratis te verstrekken. Hoewel dit een terecht punt kan zijn, past de voorziening binnen het gemeentelijke armoedebeleid en voorkomt het dat inwoners door financiële belemmeringen in isolement raken.

1.3 Stigmatiserend
Het risico bestaat dat er middelen worden ingezet voor een voorziening die door relatief weinig inwoners wordt gebruikt. Door MUP's te integreren op laagdrempelige locaties (bijvoorbeeld scholen, buurthuizen, bibliotheken) en goede communicatie te voeren, kan dit risico worden verminderd. De kosten zijn relatief laag, terwijl het maatschappelijk effect groot kan zijn.

Financiële gevolgen
Het betreft hier nieuw beleid waarbij de uitzetting á €7.500 wordt opgenomen in de begroting 2026.

Communicatie
Communicatie over en zichtbaarheid van de MUP's is essentieel om de doelgroep te bereiken. Vandaar dat er een QR-code naar de Google Maps kaart beschikbaar is, die te gebruiken is in bijvoorbeeld een lokaal krantje. De jongere doelgroep zou ook goed via social media bereikt kunnen worden. Na besluitvorming wordt via de gemeentelijke website en sociale media gecommuniceerd dat de MUP's blijven bestaan en worden uitgebreid.
Tevens wordt een expliciet bericht verzonden aan scholen, huisartsen en welzijnsorganisaties om inwoners te informeren.

Inwonersparticipatie
N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
Nadat het besluit is genomen, wordt de beschikking naar de aanvrager verzonden. Vervolgens kan Stichting Armoedefonds aan de slag met de uitvoering. Concreet gaat het om de volgende stappen:
- Exploiteren uitgiftepunten in de gemeente.
- Stichting Armoedefonds levert ruim assortiment van diverse type menstruatieproducten in de vorm van dozen (inhoud ongeveer 110 pakjes maandverband/tampons)
- Terugkoppeling aantal verstrekte dozen naar de gemeente
- Monitoren voortgang
- Gezamenlijke evaluatie november 2026.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.

Voorstel
Advies
Dit voorstel is opgemaakt in samenwerking met de Financieel Adviseur, de juridisch adviseur van het team W&I en Team AJZ.